

**„Опълченците
на Шипка“
Иван Вазов**

**1. Кое от следните твърдения е
вярно продължение на изрече-
нието? (1 т.)**

*Стихотворението „Опълченците
на Шипка“ може да се нарече ода,
защото...*

А) творбата е създадена след Осво-
бождението

Б) възвеличава подвига на българ-
ските опълченци на връх Шипка

В) има недоброжелатели, които
смятат, че България е получила
свободата си даром

Г) ода е гръцка дума, а поведение-
то на българските доброволци е
сравнено със събитие от гръцката
история

**2. Кой от цитираните стихове
има характер на кульминация?
(1 т.)**

А) „Грабвайте телата!“ – някой си
изкряска
и трупове мъртви фръкнаха
завчаска.“

Б) „Изведнъж Радецки пристигна
със гръм.“

В) „Пристъпи ужасни!
Дванайсетий път
гъсти орди лазят по урвата дива...“

Г) „Бури подир бури! Рояк след
рояк!“

**Прочети откъса от творбата и
отговори на въпросите от 3. до 5.
включително.**

*Нека носим йоще срама по челото,
синила от бича, следи от теглото;
нека спомен люти от дни на позор
да висне кат облак в наший*

кръгозор;

*нека ни отрича исторъята, века,
нека е трагично името ни...*

**3. Открий в откъса и запиши из-
раз, в който има дума, употребе-
на с преносно значение. Подчер-
тай думата в израза. (1 т.)**

**4. Запиши по един синоним на ду-
мите *кръгозор* и *трагично*, употре-
бени в откъса от творбата. (2 т.)**

**5. Отбележи НЕВЯРНОТО твър-
дение. (1 т.)**

А) Изказът в откъса е от името на
лирическият говорител.

Б) Откъсът представя мнение, кое-
то творбата отхвърля категорично.

В) Откъсът е втората част на лири-
ческият увод.

Г) Художественото въздействие на
откъса се усилва от употребата на
частицата „нека“.

**6. Каква е ролята на образа на
Балкана в епилога? (1 т.)**

А) извежда на преден план съпос-
тавката между две български пла-
нини – Беласица и Стара планина

Б) съсредоточава вниманието вър-
ху мнението на клеветниците

В) въвежда мястото, на което про-
тича действието

Г) откроява „славата дивна“ на
българските герои

7. Кой мотив НЕ присъства в одата? (1 т.)

- А) за робското примирение
- Б) за силата на духа
- В) за саможертвата
- Г) за признателността

8. Свържи цитата от одата със съответстващото му тълкувание на художествения смисъл. Срещу буквата запиши съответната цифра. (4 т.)

- А) „България цяла сега нази гледа, Този връх висок е: тя ще ни съзре, ако би бегали: да мрем по-добре!“
- Б) „вълните намират канари тогаз, патроните липсват, но волите траят...“
- В) „Нищо. Те ще паднат, но честно, без страх – кат шъпа спартанци под сганта на Ксеркса.“
- Г) „едно име ново, голямо, антично, [...] що отговор дава и смива срамът, и на клеветата строшава зъбът.“

1. *И в най-трудните моменти българските опълченци запазват присъствие на духа.*
2. *Шипченската епопея е представена като величаво събитие, което е достатъчно доказателство за това, че българската свобода е заслужена.*
3. *„Героите наши“ са направили достойния избор да загинат пред недостойния живот в робство.*

4. Мъжеството на доброволците ги изравнява с пример за героизъм от световната история.

9. Свържи правилно опозиционните двойки. Срещу буквата запиши съответната цифра. (4 т.)

- А) Сюлейман безумний
- Б) „въздуха цепят със демонския вик“
- В) „нека ни отрича историята“
- Г) „идат като тигри, бягат като овци“

1. *„в нашта история кат легенда грей“*
2. *„кат левове тичат по страшния редут“*
3. *„фърлят се с песни в свирепата сеч“*
4. *генерал Столетов*

10. Запиши две ценности, които творбата утвърждава. (2 т.)

11. Посочи коя от опозициите НЕ присъства в пролога. (1 т.)

- А) позор – слава
- Б) мрак – светлина
- В) минало – бъдеще
- Г) срам – гордост

12. Запиши с две-три изречения какво внушават думите: (6 т.)

*...героите наши като скали твърди
желязото срещат с жлезни си гърди
и фърлят се с песни в свирепата сеч,
като виждат харно, че умират веч...*

Примерни посоки за размисъл по 12. въпрос:

чии са думите – на лирическия говорител, представящ боя на връх Шипка като очевиден;

какво е мястото им в текста – думите са част от кулминацията на творбата, те пресъздават решителния момент в битката и може да се приемат като обобщение на цялостния смисъл на творбата, като пряк израз на нейното послание;

тълкуване – стиховете изграждат представата за героизма на опълченците, които като достойни българи поставят дълга към отечеството над всичко; доброволците осъзнават, че цената на свободата е саможертвата; величието на техния дух е подчертано чрез песента, с която те срещат смъртта.

езикови средства – сравнението на защитниците на Шипченския проход със „скали твърди“ откроява тяхната непоколебимост и воля за борба, създава се усещането за преграда, която не може да се преодолее; епитетът с преносно значение в израза „железни гърди“ извежда на преден план идеята, че храбростта и синовното чувство на вярност към отечеството са висши добродетели, които подтикат към саможертва; епитетът в израза „свирепата сеч“ подчертава ожесточеността на сражението; чрез размяната на местата на определението и определяемото в изразите „героите наши“ и „скали твърди“ вниманието се привлича върху качествата на опълченците, които защитават националното достойнство.

„Опълченците
на Шипка“
Иван Вазов

5.	А	Б	В	Г
6.	А	Б	В	Г
7.	А	Б	В	Г

*Лист за отговори и самооценка,
тест № 11*

1.	А	Б	В	Г
2.	А	Б	В	Г

8. _____
9. _____
10. _____

3. _____

4. _____

11.	А	Б	В	Г

12. _____

Получени точки:

Самооценка:

„Опълченците на Шипка“, Иван Вазов

1. **Б**

2. **А**

3. *Например:*
Нека носим йоще срама по
челото;
нека спомен люти от дни на
позор
да висне кат облак в наший
кръгозор;
нека ни отрича историята

4. **кръгозор** – 1. хоризонт, простор, небосклон, поглед;
2. мироглед, светоглед, възгледи за живота;
трагично (име) – печално, скръбно, тъжно, покъртително, потресаващо, злощастно.

5. **В**

6. **Г**

7. **А**

8. **А 3** **Б 1** **В 4** **Г 2**

9. **А 4** **Б 3** **В 1** **Г 2**

10. *Например:*
готовност за саможертва,
всеотдайност, родолюбие,
човешко достойнство,
героизъм...

11. **В**

12. *свободен отговор*